

زیورآلات دهه ۴۰ و ۵۰ ایران

تغییرات استفاده از طلا و جواهرات در طبقات اجتماعی ایران در دهه ۴۰ با تغییرات اجتماعی در دهه ۴۰، سه گروه اجتماعی با دیدگاه‌های متفاوت درباره طلا و جواهرات شکل گرفتند.

1. طلا و جواهر در طبقه پایین

طبقه پایین جامعه معمولاً از زیورآلات طلا به مقدار کم استفاده می‌کردند. این گروه استفاده از طلا برای مردان را ناپسند می‌دانستند و تنها استفاده از زیورآلات برای زنان در حضور همسر را مجاز می‌شمردند. بنابراین، طراحان و سازندگان زیورآلات صرفاً برای زنان طراحی می‌کردند و مردان در این گروه جایی نداشتند.

در این طبقه، بیشتر زیورآلات مورد استفاده شامل انگشترهای نقره با عقیق و فیروزه بود و زیورآلاتی مانند ساعت طلا، سنجاق کروات، زنجیر گردن، دستبند و پلاک دست برای مردان جایی نداشت. برای زنان نیز زیورآلاتی مانند زنجیر و پلاک سینه با دعاها یا نام‌های مذهبی رایج بود. بسیاری از زیورآلات به سبک عربی و هندی ساخته می‌شد و به دلیل محدودیت‌های مالی، زیورآلات با وزن سبک و طراحی ساده ترجیح داده می‌شد. طلای زرد بیشتر از طلای سفید مورد توجه قرار می‌گرفت و طلای سفید به عنوان بدل تلقی می‌شد.

زیورآلات مورد استفاده در طبقه پایین:

- زنجیرهای بلند و معروف نخودی، زنجیرهای گیس بافت، زنجیرهای ماری
- آویز و پلاک‌های سینه با طرح‌های قلب یا کعبه و دعا‌های مذهبی
- آویزه‌هایی با سنگ عقیق جگری یا فیروزه
- گردنبندهای مروارید غلطان و فیروزه
- النگوهای مفتولی و پهن مینکاری شده
- گوشواره‌های حلقه‌ای و هندی
- انگشترهای ساده یا با عقیق و فیروزه

2. طلا و جواهر در طبقه متوسط

طبقه متوسط، که اکثریت جامعه را تشکیل می‌داد، تحت تأثیر تغییرات فکری و مد ناشی از روشنفکران قرار گرفت. ابتدا این روشنفکران از شوروی با عقاید کمونیستی و ضد سرمایه‌داری بازمی‌گشتند و استفاده از طلا و جواهر را نشانه خودنمایی و تجمل‌گرایی می‌دانستند. این تفکرات باعث شد که استفاده از زیورآلات در این طبقه کاهش یابد و تولیدات سازندگان نیز محدود شود.

با گذشت زمان، طبقه متوسط با سفر به اروپا و آمریکا و آشنایی با پیشرفت‌های آن‌ها، به سمت استفاده از زیورآلات مدرن‌تر گرایش پیدا کرد. طراحی‌های ارگانیک با الهام از طبیعت، مانند انگشترهای شبیه گل و گوشواره‌های با طرح‌های پرندگان و پروانه‌ها، رایج شد. مینکاری و مرصع‌کاری طلا نیز به خلق آثار هنرمندانه کمک می‌کرد.

زیورآلات مورد استفاده در طبقه متوسط:

- زنجیرهای طنابی، رولکس و ماری
- آویز و پلاک‌های سینه با طرح‌های فانتزی و اشکال ارگانیک
- انگشترهای فانتزی و حلقه‌های ازدواج با الماس کوچک
- گردنبندهای مروارید و فیروزه
- دستبندهای زنجیری و پهن
- گوشواره‌های حلقه‌ای و فانتزی
- النگوهای مفتولی و پهن مینکاری شده

3. طلا و جواهر در طبقه مرفه

طبقه مرفه که اقلیت جامعه را تشکیل می‌داد، از تمام مزایای تغییرات مد بهره‌مند بود و از جواهرات فاخر و گرانبها استفاده می‌کرد. این گروه با سفارش جواهرات فاخر و زیبا به کمک سنگ‌های گرانبها مانند الماس، زمرد، یاقوت و مروارید صاحب زیورآلاتی بسیار زیبا می‌شدند.

زیورآلات مورد استفاده در طبقه مرفه:

- انگشترهای فانتزی، مینکاری شده و جواهرنشان با نگین‌های الماس، زمرد و یاقوت
- گوشواره‌های فانتزی و ارگانیک دیزاین، مینکاری شده و جواهرنشان
- دستبندهای زنجیری و جواهرنشان
- زنجیرهای درشت و فانتزی
- آویزهای درشت همراه با جواهر

نتیجه‌گیری

در دهه ۴۰، استفاده از طلا و جواهرات در طبقات مختلف جامعه ایران تحت تأثیر عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی متفاوت بود. در حالی که طبقه پایین به دلیل محدودیت‌های مالی و تفکرات مذهبی از زیورآلات ساده و سبک استفاده می‌کرد، طبقه متوسط تحت تأثیر روشنفکران و تغییرات مد، به تدریج به زیورآلات مدرن و ارگانیک روی آورد. طبقه مرفه نیز همواره از زیورآلات فاخر و گرانبها بهره می‌برد و تغییرات مد را با سرعت بیشتری دنبال می‌کرد.